

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 51 0 P 054522 16 Rev
Sarajevo, 03.10.2017. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Fatime Imamović, kao predsjednice vijeća, Radenka Blagojevića i Marijane Omerčaušević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Udruženje ..., ulica ..., koga zastupa punomoćnik Z. T., advokat iz S., protiv tuženog SBK/KSB, Ministarstvo..., koga zastupa zakonski zastupnik K. P. i umješaća na strani tuženog R.v.š. V.1, š. V.2., š. B.1., š. B.2., š. U.1., š. „13. r.“ J., š. G., š. U.2. i š. V.3., svi zastupani po punomoćniku J. D., advokatu iz N. T., radi utvrđivanja diskriminacije i dr., v.s. 12.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 51 0 P 054522 15 Gž 3 od 30.12.2015. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 03.10.2017. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Opštinskog suda u Travniku: 51 0 P 054522 13 P 3 od 04.03.2015. godine u prvom stavu izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se utvrdi da je tuženi KSB/SBK, Ministarstvo... davanjem saglasnosti i organiziranjem škola na etničkom principu, te donošenjem i implementacijom školskih planova i programa utemeljenih na etničkom principu dozvolio segregaciju učenika u osnovnim i srednjim školama na području KSB/SBK, na temelju njihove etničke pripadnosti čime je počinio diskriminaciju, te naloži tuženom da preduzme neophodne i zakonom predviđene korake i radnje usklađene sa legitimnim i specifičnim ciljevima obrazovanja u skladu sa propisima u Bosni i Hercegovini, a sve sa ciljem da se prestane sa daljnjom segregacijom i diskriminacijom djece u školama na području KSB/SBK na temelju njihove etničke pripadnosti, tako što će odmah ustanoviti jedinstvene integrisane multikulture obrazovne ustanove-škole za utvrđena upisna područja sa jedinstvenim nastavno naučnim planom i programom uz puno poštivanje prava djece na obrazovanje na maternjem jeziku, a sve to u roku od 30 dana od dana presuđenja pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Presudom prvostepenog suda u drugom stavu izreke odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 51 0 P 054522 15 Gž 3 od 30.12.2015. godine odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostepena presuda.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupku i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da revizijski sud usvajanjem revizije preinači nižestepene presude tako što će u cijelosti usvojiti tužbeni zahtjev, ili da ukine drugostepenu presudu i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi i umješaci na strani tuženog su predložili da revizijski sud odbije reviziju kao neosnovanu.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“ broj 53/03, 75/05 i 19/06, u daljem tekstu: ZPP), koji se u konkretnom postupku primjenjuje na osnovu odredbe člana 106. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“ broj 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Nije osnovan revizijski prigovor povrede člana 8. ZPP jer je prvostepeni sud sve izvedene dokaze cijenio u skladu sa tom zakonskom odredbom, cijeneći svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno, pri čemu ta ocjena dokaza nije bila arbitrarna, kako je to pravilno u razlozima svoje presude zaključio i drugostepeni sud.

Nije osnovan ni revizijski prigovor povrede odredbe člana 231. ZPP. U skladu sa odredbom člana 231. ZPP drugostepeni sud će u obrazloženju presude odnosno rješenja ocijeniti žalbene navode koji su od odlučnog značaja. To znači da drugostepeni sud nije dužan u obrazloženju presude ili rješenju cijeliti one žalbene navode koji nisu od odlučnog značaja za odluku po žalbi. Revident u reviziji ne navodi koji to konkretni žalbeni navod koji je od odlučnog značaja nije cijeljen u obrazloženju pobijane presude.

Neosnovan je i revizijski prigovor da je prvostepeni sud povrijedio odredbu člana 16. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj 59/08), a da drugostepeni sud nije sankcionisao tu povredu iako je žalba tužitelja na istu ukazivala, jer da u skladu sa tom zakonskom odredbom sud može dopustiti miješanje trećih lica samo na strani tužitelja i uz njegov pristanak. Odredbom člana 16. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije je propisano da će sud dopustiti učestvovanje treće strane samo uz pristanak lica na čijoj strani se ta treća strana želi umiješati. Iz ove zakonske odredbe proizilazi da je miješanje trećih lica dopušteno kako na strani tužitelja, tako i na strani tuženog, uz pristanak lica na čijoj strani se želi umiješati, a ne samo na strani tužitelja, kako to smatra revizija. Nije prema tome osnovan revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka (član 240. stav 1. tačka 1. ZPP).

Nije osnovan ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava (član 240. stav 1. tačka 2. ZPP).

Iz utvrđenja i pravnih stavova nižestepeni sudova proizilazi da su na području SBK/KSB usvojena dva nastavna plana i programa, nastavni plan na bosanskom jeziku i nastavni plan na hrvatskom jeziku, sa zajedničkom jezgrom 70%, u skladu sa nastavnim planom i programom za osnovnu školu koju je donio federalni ministar ..., broj: UP-I-03-38-2-3647/99 i planom i programom za opšte gimnazije, broj: UP-I-03-38-2-3648/99, oba od 15.07.1999. godine, gdje je tačkom 3. određeno da kantonalne obrazovne vlasti mogu nastavni plan prihvatiti u cijelosti ili kao središnji program sa obaveznim dijelom 70% i dijelom koji se može mijenjati, te postoje dva nastavna plana i programa na službenim jezicima konstitutivnih naroda F BiH, bosanskom i hrvatskom jeziku sa jedinstvenom zajedničkom jezgrom od 70%, a što su potvrdili i saslušani svjedoci G. K., ministar J. J., kao i S. Đ., svjedok tužitelja, koja je u svom iskazu prilikom saslušanja, na glavnoj raspravi navela da Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju je saglasan sa međunarodnim Konvencijama i standardima i entitetskim aktima, a kojim je predviđena zajednička jezgra, a sa kojom su usklađene i Izmjene i dopune Zakona o osnovnom školstvu i Zakona o srednjem školstvu SBK/KSB („Službene novine SBK/KSB“, broj: 17/04). Nižestepeni sudovi dalje utvrđuju da je postojeća zajednička jezgra nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini za osnovnu školu i gimnaziju utvrđena 2003. godine, na temelju tada važećih nastavnih planova i programa za osmogodišnju osnovnu školu u FBiH i devetogodišnju osnovnu školu u RS. Zajednička jezgra nastavnih planova i programa u BiH isključivo je usmjerena na predmete i njihove programske sadržaje koji su prepoznati kao zajednički. Sporazum o zajedničkoj jezgri cjelovitih razvojnih programa za rad u predškolskim ustanovama donesen je 2008. godine, a u primjeni je od 2009/10 godine. Od školske 2009/2010 godine na području cijele Bosne i Hercegovine primjenjuju se nastavni planovi i programi za devetogodišnje obavezno obrazovanje i u tim nastavnim planovima i programima ostvarena je visoka uključenost sadržaja zajedničke jezgre nastavnih planova i programa raspoređenih na devet razreda osnovne škole. U SBK/KSB postoje dva nastavna plana i programa na bosanskom i hrvatskom jeziku sa zajedničkom jezgrom 70%, kao obavezni dio i 30% koji se može mijenjati, shodno odredbama člana 15., člana 15a. i člana 16. Zakona o osnovnom školstvu, kao i odredbama člana 26. Zakona o srednjem školstvu, („Sl. novine SBK/KSB“, broj: 11/01 i izmjene zakona „Službene novine SBK/KSB“, broj: 17/2004) u vezi sa odredbama člana 6., člana 23., člana 26. i člana 43. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju („Službeni glasnik BiH“ broj 18/2003), uz poštivanje prava pohađanja nastave na maternjem jeziku, a kako je to predviđeno odredbama člana 28., člana 29. i člana 30. Konvencije o pravima djeteta iz 1989. godine, uz pravo izbora roditelja i djeteta po kom nastavnom planu i programu će pohađati nastavu. Mogućnost i postojanje dva nastavna plana i programa na bosanskom i hrvatskom jeziku sa zajedničkom jezgrom 70% saglasno je i sa Konvencijom protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju usvojene na 11. Zasjedanju Opšte konferencije UNESCO-a dana 14.12.1960. godine, koja je stupila na snagu 22.05.1962. godine i koju je BiH ratifikovala 12.07.1993. godine, gdje su u članu 2. Konvencije navedene okolnosti koje se ne smatraju diskriminacijom u smislu člana 1., a to je osnivanje ili održavanje posebnih odgojno obrazovnih ustanova ili sistema zbog vjerskih ili jezičkih razloga. Iz Izvještaja BiH za drugi ciklus, periodičnog pregleda u skladu sa stavom 5. Aneksa Rezolucije 16/21, Komiteta za ljudska prava koja je usvojen na sjednici Vijeća ministara od 30.07.2014. godine, proizilazi da je u obrazovanju došlo do poboljšanja, te da 70% sadržaja u nastavnim planovima je zajednička jezgra, čime su uklonjeni elementi segregacije. Odbijajući tužbeni zahtjev tužitelja da tuženi odmah ustanovi jedinstvene integrirane obrazovne ustanove – škole za utvrđena upisna područja

sa jedinstvenim nastavno – naučnim planom i programom, nižestepeni sudovi zauzimaju pravni stav da taj zahtjev nije postavljen u smislu člana 4a., Zakona o osnovnom školstvu SBK/SBK, te člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu („Službene novine SBK/KSB“, broj: 17/2004). Odredbom člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnoj školi, dodat je član 4a. kojim je određeno da danom stupanja na snagu ovog zakona, ujedinit će se rukovodstvo i uprava u svim školama koje koriste istu školsku zgradu i u područnim školama u kojima rukovodstvo i uprava nisu jedinstveni sa matičnom školom ili ako se nastava izvodi na više nastavnih planova, te škole iz stava 1. imat će jednog direktora i pomoćnika direktora....., Administrativno ujedinjenje se ne odnosi na nastavni plan i program (nastava se izvodi po nastavnom planu i programu u kojem je implementirana zajednička jezgra), a kako se to i navodi u sedmom i osmom periodičnom izvještaju o primjeni međunarodne Konvencije o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD) u Bosni i Hercegovini, (Sarajevo, juni 2008. godine), koji je kao dokaz predložio i izveo tužitelj. Nižestepeni sudovi dalje zaključuju da citiranim odredbom zakona nije utvrđena obaveza nadležne vlasti, K., Ministarstva..., da odmah ustanovi jedinstvene integrirane, multikulturalne ustanove, nego odredbe Zakona o izmjenama Zakona o osnovnom školstvu KSB/SBK, koje je donio Visoki predstavnik, govore o ujedinjenju rukovodstva i uprave. Krećući se u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva shodno članu 2. Zakona o parničnom postupku F BiH, nižestepeni sudovi odbijaju tužbeni zahtjev kao neosnovan shodno gore navedenim odredbama, te odredbama člana 59. i člana 60. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju. Nižestepeni sudovi zaključuju da pozivanje tužitelja na odluku Vrhovnog suda F BiH broj: 58 0 Ps 085653 13 Rev od 29.8.2014. godine, a po kojoj Vrhovni sud potvrđuje prvostepenu presudu Opštinskog suda u Mostaru kojom je utvrđeno postojanje diskriminacije u školama na području HNK, nema utjecaja na ovaj spor, jer u ovoj pravnoj stvari nisu uopšte tužene škole na području SBK/KSB, pa čak ni one škole koje se nalaze u jednoj istoj školskoj zgradi tzv. „dvije škole pod istim krovom“.

Po ocjeni ovog suda pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo, odredbu člana 2. stav 1. i člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj 59/08), kada su u cijelosti odbili tužbeni zahtjev, te su u obrazloženjima svojih presuda dali razloge koje kao pravilne prihvata i ovaj sud pa nema potrebe da se isti ponavljaju i u ovoj presudi.

Osnovni revizijski prigovor, kada je u pitanju revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava, je da se nižestepeni sudovi nisu bavili pitanjem segregacije kao oblika diskriminacije kroz fizičko razdvajanje djece različitih nacionalnosti u obrazovnom sistemu KSB/SBK u formi „dvije škole pod jednim krovom“. Neosnovan je revizijski navod da je opštepoznata činjenica postojanja segregacije u školstvu u KSB/SBK jer iz navoda predstavnika umješaća na strani tuženog (roditeljskih vijeća srednjih i osnovnih škola sa područja tog k.) proizilazi da nema segregacije na nacionalnoj osnovi. Bez osnova je pozivanje revizije, ponovljeno iz prvostepenog i drugostepenog postupka, na pravni stav izražen u predmetu Vrhovnog suda F BiH broj 58 0 Ps 085653 13 Rev, jer taj pravni stav nije primjenjiv na konkretan slučaj. U tom predmetu tužene su bile i osnovne škole u kojima su djeca fizički razdvajana na nacionalnoj osnovi i u tom postupku je utvrđeno da su u istoj školi djeca i nastavnici fizički razdvajani na nacionalnoj osnovi, da u školsku zgradu ne ulaze na isti ulaz, da nastavnici imaju različite zbornice, da djeca različitih nacionalnosti nikada ne idu zajedno na izlete, ekskurzije, niti zajedno obavljaju

vanučioničku nastavu i slično. U tom postupku tužitelj je učinio vjerovatnim da je postupanjem tuženih škola povrijeđeno pravo na jednako postupanje većeg broja lica, dok tužene škole nisu dokazale da nisu prekršile načela jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije. U konkretnom predmetu nisu tužene škole koje eventualno vrše fizičko razdvajanje djece u obrazovnom procesu, niti su dokazivane činjenice postupka fizičkog razdvajanja djece po nacionalnoj osnovi u obrazovnom sistemu KSB/SBK. Stoga je pravilan zaključak nižestepenih sudova, suprotno revizijskom prigovoru da tužitelj nije učinio vjerovatnim postojanje diskriminacije u obliku segregacije i da pravni stav izražen u gore navedenoj presudi Vrhovnog suda F BiH nije primjenjiv na konkretan slučaj.

Ovaj sud je cijenio i ostale revizijske navode, ali pošto isti nisu od odlučnog značaja (član 253. u vezi sa članom 231. ZPP) nije posebno obrazlagao.

Kako nisu osnovani revizijski razlozi, a ovaj sud nije našao postojanje povreda na koje u postupku po reviziji pazi po službenoj dužnosti, valjalo je primjenom odredbe člana 248. ZPP odbiti reviziju kao neosnovanu.

Predsjednica vijeća
Fatima Imamović, s.r.